

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
 Αχαρνών 2, 101 76 Αθήνα, Τηλ. 210-2124180 Fax : 210-2124524

Αθήνα 21/4/2016
 Αριθμ. Πρωτ.: 476

Προς:

Βουλή των Ελλήνων
 Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
 Τμήμα Ερωτήσεων

ΘΕΜΑ: «Επιπτώσεις της μείωσης των μελισσών στην αγροτική παραγωγή»

ΣΧΕΤ: Η Ερώτηση 4329/29-3-2016

Απαντώντας στην παραπάνω Ερώτηση που κατέθεσε ο Βουλευτής **κ. Ν. Μίκος**, σας πληροφορούμε τα εξής:

Περιπτώσεις απωλειών των αποικιών των μελισσών διαπιστώνονταν ανέκαθεν εξαιτίας πληθώρας αιτιολογικών παραγόντων που πολλές φορές συνυπάρχουν. Ωστόσο, τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια παρατηρήθηκε μία αύξηση των απωλειών αυτών, που, σε ορισμένες περιπτώσεις, είχε δραματικές διαστάσεις ως προς την ένταση και την έκταση των φαινομένων (π.χ. Σύνδρομο Κατάρρευσης των Μελισσών σε Η.Π.Α και Καναδά). Οι εξελίξεις αυτές πυροδότησαν σε διεθνές επίπεδο μία σειρά συζητήσεων και πρωτοβουλιών, προκειμένου να διαπιστωθούν οι πραγματικές παράγοντες και επιπτώσεις του προβλήματος, να μελετηθούν οι πιθανοί αιτιολογικοί παράγοντες και οι μεταξύ τους συνέργειες και να καθοριστούν οι κυριότεροι άξονες δράσης προς αντιμετώπιση του φαινομένου.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έλαβαν χώρα:

- το 2008 ψήφισμα του Ευρωκοινοβουλίου με το οποίο ζητήθηκε από την Επιτροπή η λήψη επείγοντων μέτρων,
- το 2009 δημοσίευση μελέτης της EFSA («Θνησιμότητα των μελισσών και επιτήρηση των μελισσών στην Ευρώπη») με χρήση ερωτηματολογίων, στα οποία απάντησε και το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ),
- το 2010 δέσμευση για δράση της Επιτροπής προς Ευρωκοινοβούλιο και Συμβούλιο,
- το 2011 ορισμός Κοινοτικού Εργαστηρίου Αναφοράς για την υγεία των μελισσών και αντίστοιχου Εθνικού Εργαστηρίου Αναφοράς στη χώρα μας,
- διοργάνωση πανευρωπαϊκών εκπαιδευτικών σεμιναρίων (BTSE) για την υγεία των μελισσών (2010-) με συμμετοχή, έως σήμερα, δεκάδων υπαλλήλων των κτηνιατρικών υπηρεσιών της χώρας,
- διεξαγωγή και συγχρηματοδότηση πιλοτικού προγράμματος (2012-2014) ενεργητικής επιτήρησης και διερεύνησης των απωλειών των μελισσών με τυποποιημένο και εναρμονισμένο πρωτόκολλο διαδικασιών, κοινούς επιδημιολογικούς δείκτες και κοινούς ορισμούς για όλες τις χώρες που θα το εφαρμόσουν σε εθελοντική βάση. Η χώρα μας, με πρωτοβουλία του ΥΠΑΑΤ (αρμόδια η Δ/ση Υγείας των Ζώων), συμμετείχε στο παραπάνω πανευρωπαϊκό πρόγραμμα και τα αποτελέσματα που αφορούσαν την Ελλάδα συμπεριλήφθηκαν στις τελικές αναφορές που δημοσιεύτηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και
- αναδιαμόρφωση του ισχύοντος νομικού πλαισίου λόγω υιοθέτησης του «νόμου για την υγεία των ζώων» (Κανονισμός 2016/429 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου).

Από τις παραπάνω δράσεις και πρωτοβουλίες κομβικής σημασίας κρίνεται η υλοποίηση του πιλοτικού προγράμματος, καθώς, πρώτη φορά, μελετήθηκε το φαινόμενο των απωλειών των αποικιών των μελισσών και ο ρόλος των σημαντικότερων ασθενειών των μελισσών στο πλαίσιο εφαρμογής ενός συστήματος ενεργητικής επιτήρησης με κοινό πρωτόκολλο για τα συμμετέχοντα Κράτη-Μέλη. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του εν λόγω προγράμματος, στην Ελλάδα παρατηρήθηκαν εκ των χαμηλότερων ποσοστών απωλειών που, ωστόσο, σε κάθε περίπτωση μπορούν να θεωρηθούν αναμενόμενα και δικαιολογημένα. Τα συγκεκριμένα ευρήματα επιβεβαιώνουν την εικόνα που έχει σχηματίσει το ΥΠΑΑΤ (αρμόδια η Δ/ση Υγείας των Ζώων) όλα αυτά τα χρόνια ως απόρροια της ασκούμενης από τις κτηνιατρικές αρχές εποπτείας σε θέματα υγείας των μελισσών.

Πιο συγκεκριμένα, στη χώρα μας, μέχρι σήμερα, δεν έχουν διαπιστωθεί ανησυχητικές διαστάσεις του φαινομένου των απωλειών των αποικιών των μελισσών και το σημαντικότερο πρόβλημα, όπως και στις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες, εξακολουθεί να είναι η παρασίτωση από το άκαρι βαρρόα που έχει τόσο άμεσες όσο και έμμεσες επιπτώσεις στην υγεία και την επιβίωση των μελισσών.

Σε ό,τι αφορά στη βαρρόα, το εν λόγω άκαρι προσβάλλει τον γόνο και τις μέλισσες, ενώ είναι φορέας και άλλων παθογόνων παραγόντων για τις μέλισσες, όπως ορισμένοι ιοί. Οι ιοί αυτοί αποτελούν αντικείμενο εντατικής έρευνας τα τελευταία χρόνια (διερευνήθηκαν στο πλαίσιο του πιλοτικού προγράμματος τη διετία 2012-2014 και στην Ελλάδα), προκειμένου να προσδιοριστεί επακριβώς ο ρόλος τους. Το γεγονός πως κάποιοι από αυτούς τους ιούς συνδέονται με απώλειες μελισσών, τους καθιστούν αναμφίβολα ως έναν από τους αιτιολογικούς παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη διερεύνηση τέτοιων περιστατικών, ωστόσο τα υπάρχοντα δεδομένα είναι περιορισμένα και σε καμία περίπτωση δεν δικαιολογούν σενάρια γενικευμένης καταστροφολογίας και πανικού. Χαρακτηριστικό δε είναι πως ούτε ο Παγκόσμιος Οργανισμός για την Υγεία των Ζώων, ούτε οι κτηνιατρικές αρχές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχουν συμπεριλάβει, προς το παρόν, κάποιους από τους ιούς των μελισσών στις λίστες με τα νοσήματα υποχρεωτικής δήλωσης για τα οποία θα πρέπει να λαμβάνονται περιοριστικά μέτρα και να προβλέπονται ειδικές απαιτήσεις για την υγειονομική πιστοποίηση μεταφερόμενων φορτίων.

Όσον αφορά στη διάθεση των φυτοφαρμάκων στην αγορά, η χώρα μας –όπως και όλες οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.)– εφαρμόζει τον Κανονισμό 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Οι δραστικές ουσίες των φυτοφαρμάκων και τα φυτοφάρμακα εγκρίνονται μόνο εφόσον αποδειχθεί ότι δεν προκαλούν δυσμενείς επιπτώσεις στον άνθρωπο και το περιβάλλον. Σε περίπτωση που από νεότερα επιστημονικά δεδομένα ή άλλα στοιχεία εκφραστούν ανησυχίες για κάποια δραστική ουσία φυτοφαρμάκων ή κάποια ομάδα δραστικών ουσιών, το θέμα επανεξετάζεται στα αρμόδια κοινοτικά όργανα και εκδίδεται Κανονισμός που προβλέπει τον περιορισμό ή και την απαγόρευση της χρήσης των “ύποπτων” δραστικών ουσιών.

Είναι αυτονόητο ότι η χώρα μας εφαρμόζει άμεσα τα οριζόμενα στους Κανονισμούς που εκδίδονται και αφορούν στον περιορισμό ή και την απαγόρευση της χρήσης κάποιων δραστικών ουσιών φυτοφαρμάκων, τροποποιώντας ή/και ανακαλώντας (εάν απαιτείται) τις αντίστοιχες εγκρίσεις των φυτοφαρμάκων που κυκλοφορούν στην ελληνική αγορά. Στα πλαίσια αυτά, η χώρα μας έχει ήδη αποσύρει από την αγορά ή περιορίζει –κατά περίπτωση– τη χρήση των φυτοφαρμάκων για τα οποία έχουν εκφραστεί ανησυχίες για δυσμενείς επιδράσεις τους στα μελισσοσμήνη (όπως τα νεονικοτινοειδή εντομοκτόνα).

Όπως προκύπτει από τα ανωτέρω, εφόσον τηρούνται οι προφυλάξεις που αναγράφονται στις ετικέτες των φυτοφαρμάκων, δεν αναμένεται κίνδυνος για την υγεία των μελισσοσμηνών από τη χρήση τους σε οποιαδήποτε καλλιέργεια.

Επιπλέον, αναφέρεται ότι με βάση το ν.4036/2012 προβλέπονται αυστηρές ποινικές και διοικητικές κυρώσεις για τους χρήστες που δεν τηρούν τα οριζόμενα στις ετικέτες των φυτοφαρμάκων (στις οποίες περιλαμβάνονται –εφόσον είναι αναγκαίο– και μέτρα για την προστασία των μελισσών, όπως απαγόρευση χρήσης τους κατά την περίοδο της ανθοφορίας). Για τον έλεγχο των χρηστών των φυτοπροστατευτικών προϊόντων εκδίδεται ετήσιο πρόγραμμα ελέγχου. Οι έλεγχοι περιλαμβάνουν δειγματοληψίες φυτικών προϊόντων και επιτόπιους ελέγχους αγροτών. Σε κάθε περίπτωση διαπίστωσης μη ορθής χρήσης φυτοφαρμάκων (μη

τήρησης των οριζόμενων στην ετικέτα τους) επιβάλλεται στους παραβάτες πρόστιμο από τριακόσια (300) ευρώ έως τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ.

Αρμόδιες υπηρεσίες για τον έλεγχο ορθής εφαρμογής των φυτοπροστατευτικών προϊόντων είναι οι οικείες Περιφερειακές Ενότητες (Π.Ε.), με παράλληλη δυνατότητα άσκησης ελέγχων από τα Περιφερειακά Κέντρα Προστασίας Φυτών και Ποιοτικού Ελέγχου (ΠΚΠΦ&ΠΕ) του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (άρθρο 8, παρ. 1 του ν. 4036/2012).

Πρέπει να τονιστεί ότι το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων αναγνωρίζει τη μεγάλη σημασία της μέλισσας και των άλλων επικονιαστών στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας και, επίσης, αναγνωρίζει ότι η μελισσοκομία αποτελεί έναν σημαντικό κλάδο της οικονομίας που συνεισφέρει στο κύριο ή συμπληρωματικό εισόδημα πολλών συμπολιτών μας. Οφείλει, ωστόσο, να προστατέψει το φυτικό κεφάλαιο και τη φυτική παραγωγή, εγκρίνοντας κατάλληλα φυτοφάρμακα και αποφεύγοντας την απαγόρευση φυτοφαρμάκων για τα οποία δεν έχει αποδειχθεί η επικινδυνότητά τους (για τις επιτρεπόμενες χρήσεις τους) και δεν έχουν απαγορευθεί με αποφάσεις της Ε.Ε.

Όσον αφορά στην παρακολούθηση του πληθυσμού και της υγείας των ζώων, σημειώνεται ότι στο νέο Ελληνικό Μελισσοκομικό Πρόγραμμα για την τριετία 2017-2019 έχει προβλεφθεί δράση, η οποία περιλαμβάνει δαπάνες ύψους 800.000 € για την πρόληψη και αντιμετώπιση εισβολών στις κυσέλες και ιδιαίτερα της βαρρόας, καθώς και την αγορά εγκεκριμένων φαρμάκων για την καταπολέμησή της. Σημειώνεται ότι το πρόγραμμα βρίσκεται στις αρμόδιες Υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) προς έγκριση. Επιπρόσθετα, αξίζει να σημειωθεί ότι μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσεων ενημερώνονται οι μελισσοκόμοι σχετικά με την αντιμετώπιση των εχθρών και ασθενειών των μελισσών καθώς και για τις συνθήκες υγιεινής παραγωγής μελιού.

Τέλος, όσον αφορά στην εισαγωγή μελισσών επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία, μέλισσες εισάγονται από τρίτες χώρες στην Κοινότητα μόνο μέσω εγκεκριμένων Σταθμών Υγειονομικού Κτηνιατρικού Ελέγχου (Σ.Υ.Κ.Ε.) και υποβάλλονται σε κτηνιατρικούς ελέγχους στο 100% των φορτίων. Φορτία, τα οποία δεν ανταποκρίνονται στις εγγυήσεις και στις ισχύουσες κοινοτικές διατάξεις, δεν επιτρέπεται να εισέλθουν στο κοινοτικό έδαφος, κατάσχονται/καταστρέφονται ή επιστρέφονται στη χώρα προέλευσής τους. Επιπλέον, οι αρμόδιες κτηνιατρικές υπηρεσίες (Σ.Υ.Κ.Ε.), σε συνεργασία με άλλες υπηρεσίες (τελωνειακές), διεξάγουν ελέγχους τόσο σε ταχυδρομικές αποστολές όσο και στις αποσκευές των επιβατών, προκειμένου να εντοπίσουν τυχόν παράνομες εισαγωγές μελισσών. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία, για τη διετία 2014-2015, μέσω του συστήματος TRACES, δεν πραγματοποιήθηκε καμία εισαγωγή μελισσών από τρίτες χώρες.

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΜΑΡΚΟΣ ΜΠΟΛΑΡΗΣ

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Π. Μεγάλης

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

Βουλευτή κ. Ν. Μίχο